

תשורה

שמחת נישואין של
נפתלי שמואל וליבא כהן

Naftali & Lieba Kahan

June 8th, 2006

י"ב סיון, ה'תשס"ו

Elul 12, 5708

The Rebbe recites the last of the marriage blessings at the wedding of R' Velvel and Ray Schildkraut, Grandparents of the Chosson, ש"י

י"ב אלול ה'תש"ח

חתונה של ר' זאב ורייצא שילדקרויט
סבא וסבתא של החתן שי'

כבר בשעה שהומין החתן את רבינו למסיבת ה"תנאים" שלו, ענה לו רבינו: "צו תנאים גיי איך נישט אבער אויף די חתונה וועל איך קומען" (לתנאים אינני הולך, אבל לחתונה אבוא).

החופה נקבעה לשעה שבע בערב, אולם רבינו איחר לבוא עד לאחר השעה עשר בלילה. לפי בקשת החתן חיכו, וכשהגיע, כיבדו את רבינו באמירת ב"ברכה אחריתא" - הברכה האחרונה מבין שבע הברכות. לאחר החופה מסר רבינו לחתן והכלה המחאה על סך תשע (חצי ח"י) דולר.

ה ע ת ע ה

8888888888

ב"ה, ז. אלול תשכ"ו, כפר חב"ד.

כ"ק אדמו"ר שלפ"א

רשימת דברים מהפגישה עם ידידנו הגדול רבי ש"י שזר בלשכתו בירושלים ביום שני בבקר ערב ר"ח אלול תשכ"ו.

נסענו מכפר חב"ד - הרב דמתא, הר"נ טרבניץ, ר' אליעזר ננס, ליב כהן, ר' דוב גתרביץ, ב"ש מדנצ'ק, רבי לייבאוו, ור"ז וילימובסקי, (שהגיע לשם לפנינו). נסענו עם הטו"ת על מנת להתפלל שם, שבאותו יום הי' למר שזר יארצי'ט אחר אמו ע"ה, כשבאנו לשם כבר התחילו להתפלל, החזן הי' מי שהוא מהמקומיים (יהודי עם זקן) מר שזר ואחיו אמרו קדיש, לקריאת התורה יצאתי לחדר הא' בכדי ששזר ואחיו יעלו לתורה, וכן הי' שעלו לתו' ועוד ישראל א'. אחרי התפלה נתנו קאפץ לכלב אחר, אנו שבאנו במאוחר קצת, יצאנו לחדר הראשון ללבוש שם הטו"ת ואח"כ נכנסנו להתפלל באולם השני, ובמילא אחרי התפלה יצאנו מאולם הב' לאולם הא' בכדי לקפל את הטו"ת.

בדרך נסיעתנו בהטקסי מכתב"ד ירושלימה, בתעוררו אצלנו כמה שאלות הלכה למעשה, הא' אם מותר להקדים שלום לפני התפלה, והרי הלכה מפורשת היא לטלילה, וכולנו היינו לפני התפלה, ומאידך הייתכן שלא ניתן לו שלום עלפכם כשבוא. הב' מה יהי' אם יכבדו אותנו במשקה אחרי התפלה, כנהוג ביארצי'ט, אורח יום - שהי' גם ערב ר"ח אלול - היו במודעות וכן בעהוננים הדתיים לבוט חצי יום, וזה בקשר לבטל גזירת גיתוחי כו', ואם כן איך יתנהג מי שצם. על השאלה הא' פסק הרב דכתב"ד - שלא לחת שלום לפני התפלה - והציע שהוא הראשון יגש אלינו ואמר לו שהיות טעור לא התפללנו ולכן אחרי התפלה ניתן לו שלום. ולבסוף עוד השי"ת ושת' האלות

~~באנו באמצע התפלה ובמילא לא הצרכנו לחת שלום.~~

אחרי התפלה נכנסנו לחדר הראשון לקפל הטו"ת, ושם המשרתים גם כבדו אותנו בכוס קאפע, ולא לקחנו, והוא לא דאח זה כי הי' עוד בחדר הב' שם התפללו.

כטבל המתפללים המקומיים הלכו, יצא מר שזר לאולם הא', ואנו עוד היינו עסוקים מי בקיפול הטו"ת ומי באמירת ההלים, ומיד נלגש כל א' מאחזו בחיבה ונתן לו שלום עלפכם, גם אני הכותב ניגשתי ונתתי ידי בברכת שלום עליכם, ואמרתי לו - כששמענו על הקשיים שהי' לכבודו להיפגש עם הרבי שליט"א, נזכרתי על פהגם של אדמו"ר, נבג"מ שאמר - אם שלמה המלך הי' חסיד הי' מתאר את קהאבה שבין הקב"ה לישראל במשל של - אהבת חסיד לרבי - ואם איז אסאך גרעסער וי אהבת אייך וזאת, וזה ראו על כבודו

אח"כ התישב על הסאפה וכולם גם ישבו, והתחיל לספר, סיפר על נסיעותיו ופגישותיו עם אנשים רמי מעלה, וכו' וכו'. כשבאתי לאמריקה הי' לי הסתרים והעלמות צו זעען זיך מיטן רבי'ן, הדיפלומאטיים והמלווים שלי רצו - שהרבי יבא אלי - זי' פארשטייען זינט ואס הייסט א רבי זי' זיגען... והתקשרתי מיד במלפון עם הרבי, וסיפרתי לו על המצב ואמרתי להרבי - הצילני נא, וי זאל איך טאך וזענה לי הרבי מארגיך.

ועל איך זיין אייפיין אהל ועל איך פועגיין.

ושאלתי באיזה שעה זה יכול להיות? שתבאנו מאהל, ונענה הרבי - ונען מי שטעלס זיך דאוונען, ונען מי ענדיגט דאוונען, קען מען ויסן. און דאס קען איך איין ניט זאגן. שזר: ואצליך הזמן כל רגע יקר מאד ומנוי וספור, באים משלחות, באו משיקאגו, באאיש פלונזי רם המעלה, וכו', וכעת איני יודע אם אלך להרבי בכלל, ומתי? למחרת ביום ששי אני מחכה על טלפון, השעה 11, השעה 12, אין טלפון, השעה 1, 2, בשעה 3 וחצי מטלפן הרב האדאקוב שי' שהרבי רוצה לדבר אתי, הרבי אומר לי, החשובה הי' חצי בלשון הקדש הרבי אינו מדבר עברית אלא לה"ק, ואמר לי כך - מעשיו אני טוט נייע בליטאגו ו איך גיין קען ניט, און איר איז רי איר בארשטייט. במוצאי ש"ק באה משלחת של 4 חסידים מכובדים, ר' שמואל לויטין לי', הרב האדאקוב שי', רוטשטיין, ועוד א' שהי' בסלובקי 10 או 15 שנה, ואמר לי - באנו אליכם בשליחות הרבי שליטיא, וטלוחו טל אדם כמותו, ואם כן איז דער רבי שיים גיקומען צו איך, אבער לעבין דעם רבי'ס שטוב וארטיין אייף אייך 4 טויזנט מענשין און זיי, קענען מיר ניט ברענגען אהער, והחלטה לנטוע, כשבאתי ע"י בית הרבי קבלונו החסידים בניגון והרבי יצא לקבל פני, דער באגעגענין זיך איז גיוען זייער אפריינדליכער, ראשיה כל הכניס אותי לבית המדרש פון ועם פרייערדין רבי'ן, און האט מיר גיוזיין - אט דא האט דער רבי דער שווער גיטאנצט למתח תורה, אייף א-2 סינוונקל דא האט דער רבי דער שווער גיזאגט קימת ח"ב, אח"כ נכנסנו לחדרו של הרבי, וכל מלווי אחי, אחרי כחצי שעה אז מיר זיינען שיים אריין אין די טיפע ענינים, אמר הרבי להנוכחים - איצטער הייבט זיך אן יחידות - וכולם הבינו ויצאו, שוחחנו מכל הענינים גם אודות פגישתי עם דוונסון, והרבי יודע כל עניני הפוליטיקא כל כך טוב. סיפורתי להרבי שביקר אצלי ספעלמאן הכומר הראשי של אמריקה שעל ידו נחתכים כל הענינים באמריקא, והוא זיך רוב ל 80, וכטסיפורתי זה להרבי, אמר הרבי - אז ער איז גיקומען צו אייך איז אדמירל סימן, דאס איז סלעגה אזי, ונען זיין אטורפה בנוגע צו ירוטלים, (על מילים אלו הנוי מסופק קצת) הרבי דיבר אתי בנוגע לבניית כפר חב"ד ושיעבירו לשם אם הסמינאר שמהלך הוא חפר, איר קענט עם מסתמא עב איז מיין שוואגערס פליטעניק, והרבי נתן (או אמר לי) (איני זוכר היטב), הכתוב בסוגרים זה וכן לפני 4 שורות, זהו הערה הכותב, ולא של אמר שזר, () עשות אלפים דולאר ע"ה בניית כפר חב"ד ב', אמרתי להרבי שרצוננו לבנות בכפר חב"ד ב' עפעס טעציאל פאר אייך, אאז אטטוב, איז עפעס אאנדער זאך, זאל דאס הייסין - רמת הרבי - כמ"ש אצל שמואל ותאובתו הקמחה כי שט ביהו.

ולא ענה הרבי ע"ז, רך גישטייכילט, איר וויסט דאך זיין שטייכיל, וכך עברו בטעתיס, ונכנס הרמן, ואמר - נמצאים פה כמאתים שוטרים ונשלחו לזמן פונבל ופוכרתיס לשחררם, ואמר הרבי - עוד חצי שעה, בתום החצי שעה אמר הרבי את היתר נחכת, והרבי ליוה אותי עד סוף המדינות, וייטער גייט ניט דער רבי, והרב האדקוב נכנס למכונות שלי ונטע אתי ללוותי, ואח"כ ראיתי טעוד מכונות עם חסידים מלווים אותנו:

על גאה כמה נחתנו מה שלומן אחרי בסיעה כזו, וענה: שפעם הנסיעה לא עיף אותי כל כך כמו המחיות בעת הפגישות עם אישים ומי מעלה שהמחיות אז ביותר בצריכים לדקדק מאד בעיבור לא להופיף ולא לגרוע, והדיפלומטים שלי שליוו אותי פיו בהודבנות כזו בהתרגשות גדולה מאד. פעם בעת קמפיטה

כזאת

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, כ"א מנ"ט תרח"ץ.
סטוטגרט.

ידידנו הנכבד ה"ח אי"א מזה"ר
מיכאל יהודא ליב שי' הכהן.

שלום וברכה,

במעשה על מכתבו התעסקות בדרכי התמידות הוא אשר גם
נהלכו בשוק טרוד בעסקיו יחשוב מה הוא יכול לעשות בעד עניני
התמידות וטובת התמידים - ונאם קשה ע"י אין דעם אויפטאן - וכשהוא
פוגש בסי שהוא מאנשי השוק ממכיריו - בעניני מסחר - ידבר על לבו
כי יבוא אל שיעורי הלימודים ברא"ח או לאיזה התועדות, וכשפוגש בסי
שהוא מחבריו שמי ידברו ביניהם בעניני הטבת עניני הלימוד והתועדות.
בסת זוכר הוא את אביו ז"ל הנהגתו ודיבוריו כשהי'
פוגש את מי שהוא אשר בערך לדבר איתו הנה ראשית הדיבור הי' התעוררות
לעניני חסידות וכבר הי' לפתגם לאנ"ש דמאסקווא ברוך שלום מאכט אויף
ניקולטקע - דהנה בטבור מאסקווא מקום הכירזע - הטי"ת כי גם אביו הי' חסיד
ז"ל הי' הולך אל הכירזע כמו כל הסוחרים אך רובם ככולם היו שקועים
רק במסחרם, והוא - אביו - הי' באמצע מסחרו מתעסק בדרכי החסידות.
והתעסקות בדרכי החסידות היא חובת כלל - הנכלל בין
גדול וקטן כידיעה דא"ה כי כל אחד ואחד מאנ"ש ותלמידי התמימים יחיו
יש לו בעזה"י די כח רוחני וחומר - קראפט און מאטעריאל - איך וכמה
להתעסק בדרכי החסידות.

חשי"ת גוזק בריאותו ובריאות זוג' אלו, ובהיאמת ילידיהם
יחיו ויגדלום לתורה-חופה ומעש"ט מתוך פרנסה בריחה ומתוך התעסקות
בדרכי החסידות.

בשם ב"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר:

בי"ה, יו"ד שבט תשכ"ט, כפר חב"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בחודש מ"ח העבר כסחזרו אנ"ש מהסתופפות בצל כ"ק היחה התעוררות כללית, וכיון שבחך שיחח כ"ק לאנ"ש דכתב"ד עורר ע"ד קביעות עתים לחורה, מצאתי שעת הכושר לנצל ההתעוררות והחמימות, דברתי עם הרב שי' וחברי ועד הרוחני שי' והצעתי שנשלח מכתב התעוררות לכל א' וא' בצירוף ושימת השעורים הנלמדים ברבים ומקומם וזמנם, ושכל א' וא' יענה, וחברי וה"ר הסכימו לזה, ולפועל אני עסקתי בזה, הדפסתי ב' מיני דשימות (הנני מצרפם בזה) ושלחתים בדואר, ובחך המעטפה הכנסתי מעטפה נוספת עם בול והכתובת - לוח"ר כחב"ד - למען שכל א' יענה, והעסק הזה עלה בקרבת 70 ל"י, הכסף ע"ז הלוח הרה"ח ר' דובער שי' חן והוא גם עודדני לזה בהתיעצות וכו', מחלק גדול נחקבלו תשובות טובות שמשתתפים או ישתתפו בלימוד ברבים, עכ"פ זה גרם ועשה התעוררות גדולה בי"ה, וח"ל איתרבי הרבה ספסלי בביהמ"ד והחחילו לבא ללימודים ו אח"כ הצעתי שהו"ר יכתוב מכ"ז לכ"ק, והצעתי נשאלה כן, ובכלל לא התאספנו - אם בגלל בריאותו של הרב המד"א שי' - או סתם ככה, ולא כתבנו מזה לכ"ק, ומצאתי לנחרך למה"פ באופן פרטי לכתוב מכ"ז לכ"ק.

קבלתי מכתבי כ"ק מחודש מ"ח תשכ"ט - וכן מט"ו אלול תשכ"ה - ומי"א ניסן תשכ"ז, דח"ה ח"ה, ~~מן קבלתי מכתב מ"א ג"סן תשכ"ז בעד פורי ביה"ט~~ אהלי"י בזרנוגה-רחובות, וכיון שהכל בהשגחה פרטית ולמרות שהפסקתי עבודתי בבניה"ס הנ"ל זה שנה השני' ובכ"ז נחקבל המכתב בעד הפורים על כתובת שלי, החדברתי עם מנהל ביה"ט ר"מ שי' שניאורסון והוחלט שיעשה לזה איזה טקס, ויעשה אסיפת פורים - זה מיוחדת ואני אשתתף בה ואקריא ואמסור את המכתב, וביום כ"ג טבת אה"צ נסעתי לזרנוגה, ובנוכחות המנהל הפורים - וח שיחיו קראתי לפניהם המכתב של כ"ק בהסבר כו' ונחתיו למנהל, והי' זה הזדמנות וגם ערב ההילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זי"ע, דברתי קצת על נושא - חסידות וחסידים - ועוררתי על איזה ענין הצריך אצלם תיקון, והצעתי שמעשה יקרא שם ביה"ט - אהלי יוסף יצחק - (נבג"מ זי"ע) ויה"ר שיהיו דברים היוצאים מן הלב ובמילא יכנסו לתוך הלב בעזרת השי"ת.

הודו להשי"ת אשר זיכני לבשר לכ"ק ולהתברך בברכה מו"ט וכו' בעד בני דובער שי' שנהי' חתן למז"ט, וביום ז' שבט התקיים ה ווארם למז"ט בינו וב"ג מרת פריידא הי' בה ידידנו הרה"ח התמים ר' זאב שי' שילדקרויט, נא לברכנו שכל הברכות שבירך אותם כ"ק וכל המברכים יקוימו בהם ואנו נזווה נחת מהם ומכל יו"ה שי', ואני תפלה להשי"ת וכ"ק יברכנו אותי ואת זוגתי תי' שנוצח להיות ולשמוח בהחזונה של בננו שי' מתוך שפחה וט"ל ונחת אמיתי. אלה"א

א"ת פ' קולך אמת

ד. ס. א. י. ד

31-3 676

כותרת

#ס"ו'ניק

פתיח

בחגיגת הבר-מצווה חזר על המאמר שלוש פעמים, ובגיל 18 הוזמן לסעוד בסוכתו של הרבי * בהיותו בגיל עשרים העיד עליו הרבי הרי"צ שהוא "עדיין באמצע העבודה", ובהיותו בגיל חמישים כתב לו הרבי נשיא דורנו: "יהי רצון שממנו יראו וכן יעשו" * התמים שנולד בשנת ס"ו, למד בצעירותו את 'המשך ס"ו' ונפטר בשנת הס"ו לחייו * קווים קצרים לדמותו של הרה"ח ר' מיכאל-יהודה-אריה-לייב כהן ז"ל, על-פי דברים שחשפו בני משפחתו לראשונה, במלאתו לד שנים לפטירתו

מאת י' שנהב

+

הרה"ח ר' מיכאל יהודה אריה לייב כהן ז"ל נולד לאביו הרה"ח ר' ברוך שלום ז"ל ולאמו מרת סלווה ז"ל. האב היה חסיד מוכר שנקרא על-שם בנו של אדמו"ר היצמח צדקי ואף היה מכונה כמותו בפי החסידים – 'רב"ש'. רב"ש כהן נודע כחסיד מסור של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, וכבר בשנת תרנ"ד מופיע אזכור של שמו ברשימת אדמו"ר מוהרי"צ כמי שביקר אז בליובאוויטש ("התמים" ח"ג עמ' כז). בביקוריו התכופים בליובאוויטש היה זוכה לקירובים מיוחדים וגילויי חיבה נדירים מצד הרבי וכמים הפנים לפנים, אהבתו וחיבתו של הרב"ש לרבי היתה אף היא לשם דבר.

יצוין כי הרב"ש היה מצאצאי הגאון המפורסם רבי רפאל הכהן המבורגר זצ"ל, בעל 'תורת יקותיאל', שסירב לחתום על חרם שהמתנגדים הוציאו נגד החסידים. סבו של הרב"ש מצד אמו, ר' מיכאל לייב, היה חסיד של אדמו"ר היצמח צדקי. והרב"ש סיפר שכאשר הודיעו ליצמח צדקי על פטירת ר' מיכאל לייב, קם מכסאו וקרא בהתרגשות: "טאקע! מיכטשקע איז אוועק! [=האומנם? מיכטשקע (כינוי חיבה לימיכאל) נפטר!]"

#הסוחר שייצר חסידים

לאחר נישואיו התגורר הרב"ש בעיירה רודניא הסמוכה לליובאוויטש, והיה פוקד את בית הרבי בתדירות גבוהה. לאחר מכן עבר לוורשה למשך כמה שנים, עד שהרבי הרש"ב הורה לו לשוב לרוסיה ולהתגורר במוסקווה. במוסקווה עסק הרב"ש בין היתר בהשגחה על כשרות האיטליזים. נוסף על כך, כשסבב בעיירות לצורכי מסחר, ניצל זאת גם לבדיקת כשרות המקווה המקומי. את כל אלה עשה בתוקף הראוי, תוך עמידה על המשמר ללא חת מפני איש.

במכתבו אל הבן ר' לייב כהן, כותב הרבי הרי"צ: "בטח זוכר הוא את אביו ז"ל, הנהגתו ודיבוריו כשהי פוגש את מי שהוא אשר בערך לדבר אתו, הנה ראשית הדיבור הי' התעוררות לעניני חסידות. וכבר היה לפתגם לאנ"ש דמאסקווא, 'ברוך שלום מאכט אויף ניקאלסקע – רחוב בטבור מאסקווע מקום הבירזע - חסידים' [=ברוך שלום עושה חסידים ברחוב ניקאלסקע, רחוב בלב מוסקווה]. כי גם אביו הרב"ש ז"ל היה הולך אל הבירזע כמו כל הסוחרים, אך רובם ככולם היו שקועים רק במסחרם, והוא – אביו – הי' באמצע מסחרו מתעסק בדרכי החסידות" ("אגרות-קודש" שלו ח"ד עמ' תט).

האח הגדול, הרה"ח ר' רפאל נחמן ז"ל, המכונה בפי החסידים 'פאלע', נולד בשנת תרנ"ז (ותולדותיו ראויות לסקירה בפני עצמה), והאח הצעיר ר' לייב, המכונה בפי החסידים 'לייבע', נולד ביי באייר תרס"ו ונקרא על-שם סבו זקנו ר' מיכאל לייב.

את שנות ילדותו בילה לייבל הקטן בוורשה, בעוד אביו הרב"ש נוסע לעשות עסקים ברוסיה והוא נותר עם אמו. באותן שנים למד בתלמוד-התורה המקומי, וכשגדל מעט שלח אביו כסף כדי שישכרו עבורו מלמד חסידי. לפי הוראת הרבי הרש"ב, היה זה הרה"ג הרה"ח ר' מרדכי פרלוב ז"ל אשר הגיע ללמד בישיבה המקומית. והיה הראשון שהחדיר בנער הקטן רוח חב"דית.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, כשהצבא הגרמני התקדם לעבר ורשה והרב"ש חש שמשפחתו תנותק מהצד הרוסי, החליט להגר עם משפחתו לרוסיה כדי להישאר קרוב לרבי. בחורף תרע"ה קיבל הרב"ש רישיון לקבוע את מושבו במוסקווה. זאת, עקב היותו סוחר.

ביניהם חדב"ן הרשי"ג ני"ע, ולייבל חזר לפנייהם על המאמר בשנית. וכשהגיעה קבוצת
יעובדים שסיימו להתפלל עוד יותר מאוחר, ביניהם ר' ישראל נעוולער, חזר לייבל
על המאמר בפעם השלישית

כשהתנאים הגשמיים בקרמנצ'וג נהיו קשים מנשוא, עברה הישיבה לעיר חארוול.
בשלב מסויים פרץ בעיר פוגרום גדול וכל היהודים נאלצו למצוא מחבוא. לייבל
הסתתר במרתף סמוך לבית מארחו. כשראה חיילים משוטטים ברחוב עם חרבות
שלופים בידיהם, חשש שייתפס והחליט להצטרף לחבריו שהסתתרו בבית-כנסת
מקומי. חרף הסכנה שבדבר, עשה את דרכו לשם וכשהגיע פגש את חבריו והשמחה
היתה רבת.

#כהן בבית הקברות

לתשרי תר"פ – כמו כל תשרי אחר מאז שנת תרע"ו – נסע לייבל לרבי הרשי"ב. הוא
ידע שאביו ואחיו שוהים בקרמנצ'וג והצטרף אליהם בדרכם לרוסטוב. כל הדרכים
היו רוויות סכנות, ורק בחסדי שמים ניצלו וזכו להגיע בשלום ליעדם. הקרבות
יזהתחדשו במדינה חסמו את דרכם חזרה, והשלושה שהו ברוסטוב כל אותו חורף.
לייבל הפך לתלמיד בישיבת יתומכי תמימים המקומית שסבלה אז ממצוקה גשמית
וראה ואיומה עקב תנאי המלחמה. גם התנאים הסניטריים היו ירודים מאוד
בקרב 60 תלמידי הישיבה פרצה תחלואה כבדה. 40 מהם חלו, והעשרים הנותרים
טיפלו בחולים כמיטב יכולתם. רב"ש כהן השיג איכשהו שק של כוסמת וסוכר, ומזה
ניזונו הוא ובניו כל אותו חורף.

בינתיים חלה הרבי הרשי"ב והרב"ש היתבין אלה שטיפלו בו במסירות. מדי יום היה
הולך לבית הרבי כדי לדרוש בשלומו ולראות מה ניתן לעשות עוד למענו, והרבה
פעמים שהה כל הלילה במחיצת הרבי ני"ע.

ביום ראשון ב' בניסן תר"פ, בשעה 8 בבוקר, טיפל לייבל באחיו פאלע ששכב חולה
במצב קשה. כשיצא לרגע לפרוזדור הבית, הודיע לו בעל-הבית על הסתלקות הרבי.
לייבל השאיר לאחיו כוס מים ותרופות נחוצות ומיהר לנסוע בחשמלית לחצר הרבי.
כשהגיע ראה הרבה אנשים במקום. הכוהנים עמדו בחוץ ולא ידעו אם הם רשאים
להיכנס, עד שהרב רפאלוביץ מקרמנצ'וג פסק שהם רשאים להיכנס כי גופו של
מנהיג ישראל אינו מטמא. כשהודיעו שרק מי שהלך למקווה באותו יום יוכל לשאת
את המיטה ולהשתתף בהלוויה, מיהר לייבל למקווה. כשחזר, ראה את אביו חותך

בקיץ תרע"ה הביאה האם מרת סלווה את בנה לייבל ללמוד ב'חדר' בליובאוויטש, והוא בן תשע בלבד (האח הגדול רפאל נחמן כבר למד אז בליובאוויטש). כשראה לייבל את הרבי הרש"ב, נזכר בביקורו הראשון בליובאוויטש בראש-השנה תרע"ג, כשאביו לקחו עמו, והוא בן שבע וחצי בלבד. בערב יום-כיפור לקחו אחיו הגדול פאלע אל הרבנית רבקה ני"ע, אשת אדמו"ר מהר"ש. היא נתנה לשניהם 'לעקאח' ובירכה אותם שיהיו יהודים טובים ויראי-שמים.

כחצי שנה לאחר שהגיע לליובאוויטש, שמעו לייבל וחבריו כי הרבי הרש"ב עוזב את ליובאוויטש. מעמד הפרידה היה מרגש: כל התלמידים יצאו לחצר ועמדו בשורה, וראו את הרבי יושב בעגלה, נשען על מקלו ומנענע בראשו לכל אחד ואחד מהם בתנועה של 'להתראות'.

בחורף תרע"ז התקרב הצבא הגרמני לליובאוויטש, ולייבל בן העשר שב לבית אביו במוסקווא. היו אלה חודשי המהפכה ברוסיה, והלימודים בישיבות הפכו לדבר כמעט בלתי אפשרי. בקיץ תרע"ח, כשהמהומות שככו מעט, נסע לייבל עם אביו אל הרבי הרש"ב לרוסטוב. בנסיעה ההיא אירע לרב"ש נס גלוי: כשעגלתו עברה באזור צדדי התנפל שודד על העגלה ושדד מהרב"ש את תיקו. רב"ש הזעיק לעזרה אנשים שהגיעו למקום כעבור דקות אחדות, ולבסוף נתפס השודד והתיק הוחזר לרב"ש. כשפתח אותו, גילה שכל הכסף נשדד, מלבד הכסף שהרבי הרש"ב מסר לו באחת ההתוודויות. היה זה כשהרבי הכריז שהוא זקוק לכסף עבור ענייני הכלל. הרבי לקח סכום כסף מכיסו הפרטי ושם במעטפה, מבלי שהנוכחים ידעו כמה יש שם, ואמר שמי שיתרום ליקופה' כמה שנחוץ יקבל במתנה את הכסף שבמעטפה. כמה אנשים הכריזו על סכומים שונים. ואז הכריז הרב"ש: "אני תורם פי עשרה מהסכום שבמעטפה!". הרבי אמר לו שהוא זכה ומסר לו 200 רובל. הרב"ש התבקש אפוא לתרום אלפיים רובל. אך אמר לרבי שברגע זה אין לו הסכום. הרבי אמר לו: "אני סומך עליו שתשלח לי את הסכום". עתה, ניצלו 200 הרובלים הללו מיד השודד...

באותו קיץ התקבל לייבל כתלמיד מן המניין בישיבת 'תומכי תמימים' בקרמנצ'וג. לקראת פסח תרע"ט שב לבית הוריו במוסקווא והחל בהכנות לקראת הבר-מצוה שלו. אחיו פאלע לימד אותו את המאמר 'וספרתם לכם' שבילקוטי תורה', והוא שינן אותו בעל-פה. מסיבת הבר-מצוה עצמה התקיימה בשכת בבית-הכנסת 'קרמנצ'וג אחרי התפילה. המשפיע ר' גרונם ז"ל דיבר על המשמעות הרוחנית של הנחת תפילין, ולאחר מכן חזר חתן הבר-מצוה על המאמר. כעבור זמן מה הגיעו היעובדים,

עצים עבור ארון הקבורה. מהסטנדר של הרבי הכין רבי"ש את החלק שעליו יונח ראשו הק' של הרבי, ואת שאר חלקי הארון הרכיב מספסלי העץ של בית-המדרש. בעת שהורידו את גופו הק' אל הבור, הוסט לרגע הסדין ופני קודשו נראו, "בהירים ומאירים כפי שהיו נראים בעת אמירת דא"ח", כלשונו של לייבל.

בקיץ תר"פ העוני ברוסטוב היה עצום. עד כדי כך שלייבל ראה פעם את החסיד הדגול ר' אלטר שימחוביץ עומד בעצמו בשוק ליד שולחן עם סמובר ומוכר תה! אמו של לייבל הגיעה ממוסקווא לרוסטוב כדי לעזור לבעלה ולבניה, והיתה מוכרת לחם בשוק. לייבל סייע לה ובסוף היום נותר לה מעט לחם להביא לביתה. בימים הבאים המצב החמיר עוד יותר, ואנשים התפרנסו מסחר חליפין. האם מכרה את כל אשר יכלה תמורת מזון. לאחר שהמצב הכלכלי הוקל מעט, החל הרבי"ש לייצר לימונדה ואשתו ובנו לייבל מכרו את התוצרת בשוק.

בשנת תרפ"א החליטה המשפחה לשוב למוסקווא, שם היה המצב הכלכלי טוב יותר. הרבי הריי"צ נתן לרבי"ש ולבנו לייבל את הסכמתו, והושיט להם את ידו בברכת 'צאתכם לשלום'. רבי"ש שלח ידו במסחר כלשהו, אך לא הצליח. בלית ברירה עסק עם לייבל במכירת טקסטיל בשוק השחור. פעם נתפס לייבל ע"י השלטונות עם הסחורה החשודה ביום שישי והובל לתא המאסר שבתחנת הרכבת עד שעניינו יתברר. לאחר כמה שעות הוחלט לשחררו מחמת הספק. היה זה לאחר כניסת השבת והוא לא ידע מה יעשה בחפציו, שהרי אסור לטלטל בשבת. בסוף החליט להסביר זאת לפקיד, והפקיד עצמו סחב את חפציו של לייבל עד לביתו!

בשלב הבא מצא רבי"ש פרנסה טובה בתנ"ך מנהל של חברה לייצור בירה שהיתה בבעלותו של הרב קלמס, שלימים היה רבה הראשי של מוסקווא.

באותו זמן היה מצבה של ישיבת 'תומכי תמימים' בפולטוה קשה, ורבי"ש פעל למענה כשבנו לייבל מסייע במשלוח הכספים בפועל לפולטוה בדרכים חשאיות. בחורף תרפ"ג, לאחר שמצב הפרנסה בבית השתפר, החליט לייבל ללכת ללמוד בעצמו בישיבה בפולטוה, שם פגש רבים מחבריו לספסל הלימודים בקרמניצ'וב וברוסטוב. בגדיהם הקרועים ופניהם הכחושות מרעב העידו על מצבם הגשמי הקשה, אך הם קיבלו את פניו בחום ובשמחה. התמים הענדל מפלעשניץ נתן לו את 'מקום' השינה הקבוע שלו – על אחד השולחנות בבית-המדרש – עד שלייבל שכר חדר בבית החסיד ר' שמואל דוברוסקיין. בליל שישי היה עוסק בהעתקת מאמרי

הבעש"ט, ניצל רגע פנוי ויחד עם חבריו ניגש אל המדף והביט בה. היה כתוב עליה:
"מורי ורבי הבעש"ט קרא במגילה זאת פעם אחת בחייו". על החתום היה ישראל
ברבי שלום זצ"ל – הוא הרה"צ מרוזין, ומאחור הופיעה חתימתו של רבי נתן
שפירא, בעל 'מגלה עמוקות'. באותו מדף היה גם ספר התהילים שבו קרא אדמו"ר
הזקן כשהודיעו לו על שחרורו ממאסרו ביי"ט כסלו, ועל כריכתו היה כתוב בכת"י
אדמו"ר הזקן: "כשקריתי בפסוק פדה בשלום, יצאתי בשלום מה' שלום. שניאור
זלמן". לייבל זכה לקרוא בספר התהילים הזה.

לפסח שב לייבל לביתו במוסקווה, ואחרי פסח נודע שהציקה הגיעה לשיבה
ברוסטוב ושילחה את כל הבחורים מהמקום. ואז חזרה הישיבה לחרקוב. הרבי
עצמו נאלץ אף הוא לעזוב את רוסטוב ועבר ללנינגרד. לתשרי תרפ"ה נסע לייבל עם
כמה מחבריו אל הרבי ללנינגרד, ושהה שם במשך כל החודש. עקב הסכנה נאסר על
הבחורים להתפלל במניין של הרבי מיום כיפור עד שמחת-תורה, ורק אנ"ש
הנשואים הורשו להשתתף במניין. ביום ראשון של סוכות לא היה כוהן שיעלה לדוכן
במניין של הרבי, והרבי ביקש שלא להמשיך את התפילה עד שיימצא כוהן. כשהגיעה
הידיעה לביתו של ר' אליהו-חיים אלטהויז, בו התארחו הבחורים, הם כבר עמדו
באמצע סעודת היום. ובכל זאת, החליט לייבל, הכוהן, ללכת מיד לבית הרבי. הוא
עשה את הדרך הארוכה בריצה מהירה, אך הגיע בדיוק כשהתפילה הסתיימה.
התברר שבסוף נמצא איזה כוהן, אף כי הרבי לא היה מרוצה מכך שאותו כוהן עולה
לדוכן.

כשנודע להגה"ח רב יעקב לנדא ז"ל על מסירותו של לייבל, פנה למישהו בבית הרבי
וסידר לו שייכנס לסעודת החג במחיצת הרבי. לייבל התיישב בקצה הסוכה הקטנה,
ליד החסיד ר' מיכאל דבורקין. הוא לא אכל כלום, רק ישב והתבונן בנעשה. כנראה
הרבי הבחין בכך, והורה לר' מיכאל שיאמר ללייבל שיאכל. לייבל נטל את הכף בידו,
טעם פעם אחת והפסיק. אבל הרבי שאל שוב למה הוא לא אוכל...

למחרת כבר הגיע לייבל עם עוד שני בחורים כוהנים למניין של הרבי, והוא זכה
לעלות לתורה ככוהן. בחול המועד נכנס לייבל אל הרבי ליחידות, ובסעודת שמחת-
תורה פנה הרבי ללייבל ואמר לו: "יעזור השם שמה שביקשת ממני – יתקיים".

בחורף ההוא למד לייבל בישיבה בחרקוב את 'המשך תרס"ו' מפי המשפיע ר' ניסן נמינוב, ובנגלה למד ביורה דעה' הלכות מליחה, בשר וחלב ותערובות מפי ר' זלמן קורעניצער.

בשנת תרפ"ו למד לייבל בשקידה והתמדה, וכשאביו נכנס ל'יחידות' ושאל את הרבי אם להתעניין בהצעות שידוכין עבורו מאחר שהוא מתקרב לגיל עשרים, השיב הרבי: "הנח לו, הוא עדיין באמצע העבודה". בהזדמנות אחרת אמר הרבי לר' חאטשע פייגין את המשפט הבא: "אני מקווה שהמסירות-נפש של ברוך-שלום תחדור בו [בלייבל]!"

בתרפ"ז שאל לייבל את הרבי אם כדאי שילמד שחיטה, והרבי השיב בחיוב. הוא למד שחיטה ב'בית-המדרש לרבנים' בנעוול, ולאחר שעשה 'שימוש' אצל שוחט חסידי בוויטבסק, קיבל בקיץ תרפ"ח 'קבלה' לשחיטה. בקיץ תרפ"ט לימד לייבל חסידות לכמה נערים. אחד מהם היה צעיר בשם דוד חנזין...

#ברכה "בשם אבא"

בניסן תר"ץ הוצעה ללייבל הצעת שידוכין עם מרת חיה, בת הרה"ג הרה"ח אהרן תומרקין ז"ל, שהיה רב בחרקוב. באותו קיץ נאסר אחיו פאלע ונשלח לסיביר למשך שלוש שנים. עקב המאסר נדחה השידוך, ורק בשלהי תשרי תרצ"א נחוגו קישורי התנאים שלו. החתונה התקיימה בט"ו בכסלו תרצ"א, ובי"א בכסלו כתב לו מזכירו של הרבי, הרב חאטשע פייגין: "אל כבוד ידידי הנכבד ווי"ח י"א מו"ה ארי' ליב שי. שלום וברכה. במענה על מכתבו, מזל טוב לו עבור התנאים. יתן השם יתברך שתהיי החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ויבנו בישראל על יסודי התורה והמצוה, ויזמין לו השם יתברך פרנסתו ברוח ובמנוחה. ויעזור השם יתברך לאחיו לכל המצטרך לו, וישלח רפואה לגיסתו ולבניהם. יודיע אם קובע הוא עתים לתורה. בשם אבי שי [הכוונה לרבי הרי"צ], יחזקאל פייגין. כיהודא ועוד לקרא אברכו בברכת מו"ט".

לאחר נישואיו התגורר ר' לייבל בחרקוב ליד חמיו ועבד במפעל לממתקים. במשך שלוש שנות שהייתו של האח ר' פאלע בסיביר, קיים עמו ר' לייבל קשר מכתבים הדוק. השניים עודדו זה את זה ודיווחו זה לזה על מצבם בגשמיות וברוחניות (ראה בנפרד בגיליון זה).

לאחר שר' פאלע נסע לארץ-ישראל בשנת תרצ"ה, רצה גם לייבל לעלות לארץ-ישראל, אך ביודעו שהק-ג-ב עוקב אחריו, לא ידע ר' לייבל מה לעשות בעניין זה. לאחר התכתבות סמויה עם הרבי הרייזצ, הורה לו הרבי להגיש בקשה לקבלת ויזה ובירך אותו בהצלחה. בעודו ממתין לתשובה לגבי הוויזה, הגיעו אנשי הק-ג-ב לביתו והורו לו לבוא למשרד. בני משפחתו יעצו לו להסתתר, אך ר' לייבל אמר שאם הרבי נתן לו ברכה, אין מה לדאוג. הוא הלך למשרד הק-ג-ב, שם נשאל למה הוא רוצה לעזוב את רוסיה. הוא השיב מה שהשיב, והם הורו לו לשוב למשרד למחרת ואז יקבל פספורט וויזה. וכך היה!

בה' באלול תרצ"ו הגיע ר' לייבל עם אשתו ובניהם ברוך-שלום ובנימין לארץ הקודש. בתקופה הראשונה התגורר בשכונת נווה שלום בתל-אביב, והיה מתפלל בביהכ"נ החב"די ברחוב 'עין יעקב'. בתחילה התפרנס כחלבן. הוא רכש אופניים והיה מחלק חלב בבתים. לפעמים היה הולך להתפלל בבית-הכנסת החב"די ברחוב נחלת-בנימין, ובדרך היה מספר לילדיו סיפורים. פעם סיפר להם שאדם אחד ניגש אליו וביקש שיברך אותו, והוא הסכים. כעבור זמן, האיש כתב לו מכתב תודה על ברכתו שהתגשמה. ור' לייבל סיים: "אתם רואים, ילדים! לעולם אין לחסוך ברכה מיהודי..."

ביתו היה קרוב מאוד ליפו, וכשפרצה המלחמה בשנת תשי"ח, היו נשמעים בבית הדי הקרבות עם הערבים. כשהמצב החמיר, עבר להתגורר בבית אחיו ר' פאלע ברמת-גן. בתחילה פתח חנות לתיקון מכשירים, וכעבור זמן נהיה שד"ר של ישיבת 'אחי תמימים'.

#השד"ר שקירב נפשות

בנסיעותיו כשד"ר ברחבי הארץ, היה חוזר מאמר דא"ח בכל שבת בסעודה שלישית בבית-הכנסת אליו הגיע, נוהג שהרבי עודד אותו להמשיך בו. את נסיעותיו ניצל גם כדי לאתר יהודים מגזע חב"ד, והיה מעורר אותם להתקרב לצור מחצבתם. פעם מצא אצל מישהו כתבי-יד ו'הנחות' של מאמרים ושיחות מכ"ק אדמו"ר הרייזצ. הוא העתיק אותם ושלח אותם לרבי נשיא דורנו. על כך כתב לו הרבי בתשרי תשי"א: "...ת"ח ת"ח על המאמרים והשיחות ששלח אלי, אשר כמה מהם לא היו אצלי ע"ע. ובטח אם ימצאו עוד ישלחם ג"כ, ורוב ת"ח מראשי" ('אגרות קודש' חכ"א עמי קיב).

במשך כשנה כיהן כמשגיח בסדרי חסידות בישיבת 'אחי תמימים', ואחר כך עסק בעבודות שונות, כולל בנייה. פעם מצא בית שבור ובעליו הרשה לו לשפץ אותו ולהתגורר בו. וכך עשה. הוא גר שם עד תשי"ב, אז עבר לכפר חב"ד. הממשלה חילקה בתים ביפו לכל מי שעזב את תל-אביב עקב המלחמה, אך ר' לייבל רצה לגור בסביבת שומרי מצוות והתיישב בכפר חב"ד.

בתחילה היה מורה במוסדות 'החינוך העצמאי', וכשנפתחו בתי-הספר של ה'ירשת' עבר לכהן כמורה ב'ירשת', בסניפי יפו וזרנוגה (שכונה ליד רחובות). הוא היה שולח לרבי מכתבים עם שמות כל תלמידיו, וכמה מהם הפכו ברבות השנים לתלמידים בישיבות חב"ד.

בכ"ו באלול תשי"ז כתב לו הרבי ("אגרות קודש" חט"ו עמ' תלא):

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים מו"ה מיכאל יהודא ארי' ליב שי' הכהן.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאדר"ח וי"ד אלול, נהניתי במאד מאד מכתבו שהתחיל ללמד בזרנוגה... שברור בתכלית, שהנהגתו בנסיעתו לזרנוגה, נכונה היא במאד, הן מצד הכלל והן מצד הפרט. ויהי רצון שממנו יראו וכן יעשו גם אחרים בהנוגע לקבלת עול תורה ועול מצות, שבזה נכלל ג"כ קבלת עול דטובת מוסדות חינוך עטה"ק, שמיסודם ובהנהלתם של רבותינו נשיאינו הק' ובודאי יצליח בזרנוגה ולפוס צערא אגרא, ובזה במדתו של הקב"ה שהיא מצ"ה כנגד מדה אלא שכ"פ [=שכמה פעמים] ככה ברוב נחת חסידותי ביחד עם זוגתו תחי' מכל יו"ח שיחיו...

בתשי"ב התמנה ר' לייבל למזכיר צא"ח בארץ-הקודש, תפקיד בו כיהן עד שנת תשי"ט ובמסגרת זו עסק במרץ בפעולות של צא"ח שהתנהלו ברחבי הארץ.

בכ"ח במרחשוון תשט"ו כותב לו הרבי ("אגרות קודש" חט"י עמ' צז): ...בהנוגע לפועל מ"ש אודות עבודתו, הנה ע"פ הנ"ל מובן ההכרח הגמור לא רק להחזקת צעירי אגו"ח אלא להרחבתה. ובמילא כל מי שבידו לעשות בזה מה, מוכרח שיעשה ככל יכולתו. וכיון שעד עתה היתה עבודתו במסגרת צעירי אגו"ח בהצלחה, במילא

אינו מובן הספק אם ימשיך בעבודתו או יתפטר כיון שהעבודה היא של נשיאינו
הק'...

כמו כן היה חבר בהנהלת 'ביטאון חב"ד' (וכמה מרשימות זכרונותיו נתפרסמו שם,
בעידודו של הרבי), חבר ועד החינוך בכפר חב"ד וחבר הנהלת גמ"ח 'שלום וברכה'
בכפר חב"ד.

"הרבי מדבר אלי"

בשלהי תשי"כ היה ר' לייב אחד מארבעת חברי הוועד המסדר את הנסיעה אל הרבי
עם הצ'רטר הראשון, וכמובן היה בין הנוסעים. יומנו המלא מאותה נסיעה התפרסם
ב"כפר חב"ד" גיליונות 542 ו-543, ומבין שורותיו ניכרים התקשרותו הנלהבת לכ"ק
אדמו"ר נשיא דורנו והקירובים המיוחדים להם זכה, כמו היותו מוזמן לסעודות
החג במחיצת הרבי, ועוד.

כך לדוגמה הוא מתאר את הרגע הראשון בו ראה את הרבי: "...והנה נפתחה הדלת
מחדרו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לבית-המדרש ועמד
בקרן מזרחית-צפונית. בראותי את פניו הקדושות התרגשתי ורעד עבר בתוכי.
עמדתי והסתכלתי על כל תנועה..."

גם שמיעת המאמרים מפי הרבי מתוארת אצלו בסגנון מיוחד: "...כ"ק אדמו"ר
שליט"א אמר את המאמר "לך אמר לבי בקשו פני", ודיבר בו מענייני תשובה וזיכוך
החומר, והביא דברי אדמו"ר הזקן על הפסוק "מבשרי אחזה" – "אז מי דארף
שייערין דעם בשר ביז מי זאל דורך עם זעהן אלקות" [=צריך לקרצף את הבשר, עד
שדרכו יראו אלקות]. אמירת המאמר ארך בדיוק 35 רגעים. בעת שמעי את המאמר
האב איך גיפילט אז דער רבי שליט"א רעט דאס צומיר, און מיט יעדער ווארט מיינט
ער דאס מיר – מי דארף מוזך זיין דעם נפש הבהמית! [=בזמן המאמר הרגשתי
שהרבי שליט"א מדבר אלי, ובכל מילה הוא מתכוון אלי – צריך לזכך את הנפש
הבהמית!]

במעמד הפרידה מהרבי, עמד הרבי ליד מדרגות 770 והביט על האורחים הרוקדים
לפני צאתם, ואז ניגש ר' לייב אל הרבי ואיחל 'שנוכה להתראות בשמחה ובטוב
לבב', והרבי ענה לו בקול רם: "א ודאי, א ודאי, פארט געזונטערהייט". הבטחתו של

הרבי התקיימה ובשנת תשכ"ט זכה ר' לייבל לנסוע שוב אל הרבי, לחתונת בנו
הרה"ח ר' בערל שי.

בשנים הבאות הוסיף ר' לייבל לעסוק בהפצת היהדות והחסידות בארץ הקודש,
כשחמימותו ולבביותו החסידית סוללות לו מסילות של זהב גם ללבם של אישים
בכירים כמו חברי כנסת והנשיא שזר שקירבה מיוחדת שררה בין ר' לייבל ובינו.

#נשמתו יצאה ב'שמע'

בחורף תשל"א עבד ר' לייבל כמשגיח במאפיית המצות בכפר חב"ד. לפני פורים עבר
'סטרוקי' והיה נראה שהוא מתאושש ממנו, אך בחול המועד פסח התברר שמדלל
הדם שלו היה חזק מדי והוא אושפז. בליל שביעי של פסח, לאחר שבירך על כוס מים
ונטל את ידיו, קרא את 'שמע' והשיב את נשמתו ליוצרה והוא בן 65 שנה. הניח בניס
ובנות ונכדים ההולכים בדרך החסידות. תנצב"ה.

[חלק מרשימה זו מבוסס על הספר באנגלית 'brotherly love' (=אהבת אחים), על
האחים ר' רפאל-נחמן ור' לייב כהן ע"ה, מאת הרב חיים דלפין].

מסגרות ברצף

#היה בסיביר וזכה בגורל

לפנינו קטעי מכתבים שכתב הרה"ח לייב ע"ה כהן לאחיו הרה"ח רפאל-נחמן ע"ה.

באחד המכתבים מתקופת שהייתו של ר' פאלע בסיביר כותב ר' לייבל לר' פאלע:

"כמו בכל שנה, כן בשנה זו גרשמת ברשימת אורת לצדיק על בי ניסן [הכוונה
להגרלה שהחסידים היו עורכים לנסיעה לרוסטוב, להשתטח על ציון הרבי נ"ע ביום
ההילולא שלו], והנני לבשרך כי ת"ל זכית בגורל ונוסע בתורת שליח ממך ידידנו ה"ר
שמואל שי הלוי (אשר כמדומה שכתבתי לך אודות חזרתו צלחה) [הכוונה כנראה
לר' שמואל לויטין שכבר השתחרר ממאסרו בסיביר]. השי"ת יעזור שבקרוב תיוושע
גם אתה. חזק ואמץ במדת הבטחון בחי העולמים שבקרוב יעזור השי"ת לשמחנו
בבשורה טובה ממך בצאתך לשלום לחירות.

"רבקה שלך תחיי עוד בשבוע העבר נתנה לי ג' רוי"כ בעד השתתפות הגורל (כן הוא כעת הסכום שנותנים), ולא רצתה לתת פחות מזה. המעות האלו, אמרה שנותנת מרווח מעשי יד. הנני כותב לך זה דרך אגב, שתדע איך שלבה ופנימית נפשה מסורה ונתונה להדברים והעניינים שיקרים הם אצלך, כמא' אשה צנועה עושה רצון בעלה..."

#בגלל הדוד ר' פורים

במכתב אחר, שנכתב בשושן-פורים, הוא כותב לאחיו ר' רפאל-נחמן ע"ה: "עמך הסליחה על שאיחרתי מעט בכתיבתי, כי דודנו ר' פורים חייב קצת בזה. כי חשבת אתמול לכתוב והנה לא בבית לנתי כ"א [כי אם] בביהכ"נ, כי לקחנו בל"א גינומען א רעכטע ביסל [כמות הגונה של] משקה עם הר"י השקדן נ"י [הכוונה לר' יצחק מתמיד], דיא עניינים וואס ער האט גירעט גידענק איך ניט, ציא ווייל בעצם זיינען זיי בבחי' אויס וועלט [=את העניינים שדיבר אינני זוכר, אם משום שבעצם הם בבחינת למעלה מן העולם] ואינם לפי הבנתי וכלי, או אפשר מצד כי לא יכולתי לשמוע. ורק זה אני זוכר כי טען עמי בענין ממלא מקום אבותיו..."

#דימו לקבל מהקדושה

המכתב הבא נכתב כנראה לפני נסיעתו של ר' לייבל לארץ ישראל. וכך כתב לר' פאלע באותה תקופה: "...בענין המאמר של אבינו י"נ [הכוונה לרבי הרי"צ] שאמר בדבר התבוללות שזכרת במכתבך, הנה גם יש מא' [=מאמר] המתחיל כל ישראל, פי' נח פ"ו [פרשת נח תרפ"ו], ומדבר שם ע"ד הדור הפלגה, מפני מה שהי' אצלם שפה אחת, לה"ק, מפני שידעו שעיקר החיות נמשך מן הקדושה, ורצו שיהי' להם אחיזה בקדושה, ועשו להם השפה אחת שבה ניסנה התו' [התורה] ודיבר הי' אל הנביאים, ועוד שעיי' דימו שיהי' להם אחיזה ויכלו לינוק מן הקדושה, שיהי' להם קיום. ומ"מ לא היה להם קיום. בטח תמצא המאמר במחנך ותעיין בו. און מיא זעט דארטין אז ער מיינט דאס דיא ציונים [=ורואים שם שהוא מתכוון בזה אל הציונים] (הגם שאינו נזכר כלל, היינו איזה הוראה, אבער מיזעט יע [=אבל כן רואים] שכוונתו גם עליהם. עיי"ש).

ציטוטים

כעבור זמן מה הגיעו ה'עובדים', ביניהם חדב"נ הרשי"ג ני"ע, ולייבל חזר לפנייהם על המאמר בשנית. וכשהגיעה קבוצת 'עובדים' שסיימו להתפלל עוד יותר מאוחר, ביניהם ר' ישראל נעוולער, חזר לייבל על המאמר בפעם השלישית...

לאחר התכתבות סמויה עם הרבי הרי"צ, הורה לו הרבי להגיש בקשה לויזה ובירך אותו בהצלחה. בעודו ממתין לתשובה, הגיעו אנשי הק-ג-ב לביתו והורו לו לבוא למשרד. בני משפחתו יעצו לו להסתתר, אך ר' לייבל אמר שאם הרבי נתן לו ברכה אין מה לדאוג

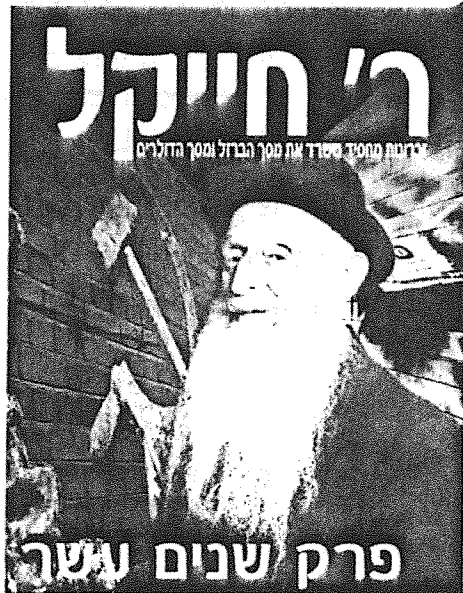
כיתובים

הרה"ח ר' לייב כהן מקבל ברכת "צאתכם לשלום" מהרבי בסיום חודש תשרי

הרה"ח ר' לייב ואחיו ר' רפאל-נחמן כהן ע"ה

זכרונות חסידיים

הוראה מפתיעה של הרבי הריי"צ, חסיד ש"איים" על מי שרצה להרהר אחריה – ובסופו של דבר מתבררת האמת על רבה החדש והליטאי של מוסקבה, המתגלה כחייל נאמן בצבא מסירות-הנפש

הרב דפק על השולחן וצעק: הלא הנך מ-

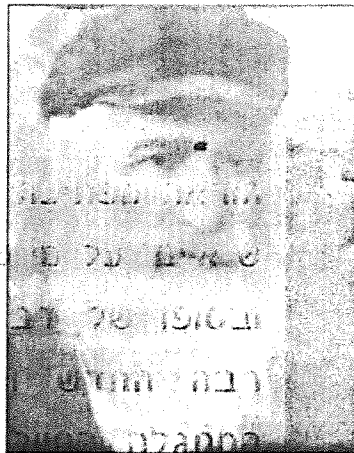
"קאדיעצקי קארפּוּס!"

מראשי העסקנים לטובת הרב החסידי. אולם כמה ימים לפני הבחירות הגיע מברק מכ"ק אדמו"ר הריי"צ מריגא – שישתדלו שייבחר הרב קלמנס לכס הרבנות במוסקבה!

כשהגיעה הוראה ברורה כזו מהרבי, שינו החסידים ובראשם הרבי"ש כהן את עמדתם, והחלו במלוא המרץ לעשות תעמולה נגדית לטובת הרב קלמנס. ברם היו כמה חסידים שפקקו, ולא יכלו להבין כיצד יתכן שהרבי יתן הוראה לבחור ברב מעדת המתנגדים כשיש מועמד מאי"ש. הם קראו לאסיפה דחופה ובקשו לכתוב לרבי לברר את כוונתו.

"איום" שהועיל

באותה אסיפה נכח גם החסיד הרבי"ש כהן הנזכר (אביו של החסיד רפאל נחמן הכהן, מחבר ספר "שמועות וסיפורים"). אבי תיארו אותו כיהודי חסידי אמיתי וכקנאי גדול לרבו. בין-רגע הפך את כל המרץ

ר' ברוך-שלום הכהן

שכולם יבחרו בו. הרב החסיד ר' ברוך שלום הכהן כהן שהיה מחשובי החסידים במוסקבה, נרתם לתעמולה והפך לאחד

מועמד מפתיע

בערך בשנת תרצ"א-ב נפטר רבה של מוסקבה והיו צריכים לבחור רב למלא את מקומו. שני רבנים היו מועמדים לכס הרבנות הראשית במוסקבה, האחד רב חב"ד והשני מתנגד ("יאן עולם-שער"). כולם ידעו שלהיות רב באופן רשמי ברוסיה זהו תפקיד קשה אחראי ומסוכן מאד, משום שהרב נמצא באופן קבוע תחת עינם הפקוחה של הנקו"ד. ועליו לענות על כל שאלותיהם, ועל כן חשוב שהרב לא יהי רב מטעם אלא רב אג"ן. מנוולת, יהודי ירא-שמים ופקח שיוכל להסתדר ולהתגבר על הנוכשולים שקרוב לוודאי יעמדו בדרכו.

המועמד החסידי היה הגאון החסיד הרב רפאל גרמנוביצ'י-כהן, שעד אז כיהן כרב בניעוול, והשני היה הרב יעקב קלמנס (קלעמנס), בוגר ישיבת נוברודוק. כמובן שחסידי חב"ד היו בדעה אחידה שעליהם לבחור ברב החסיד, ועשו תעמולה רבה

מאת: הרב שניאור זלמן חאנין

ברירה וחילול שבת הוא פיקוח נפש ממש. הוא בא לכבוד הרב לשאול מה עליו לעשות ובאיזה אופן יכול להתנהג שחילול השבת יהיה מזערי.

הרב קלמנס שמע את סיפורו והשתתף בצערו, הוא הציע לו כמה הצעות איך לעקוף את האיסורים וחילול שבת בפרהסיא: הוא ישב עם היהודי זמן רב ונסה ביחד עמו לטכס עצה באיזה אופן ואלו דינים יכול היהודי להמשיך ולשמור למרות כל הקשיים.

אחרי שהיהודי שמע והבין את מה שהרב פסק פרץ בבכי קורע לבבות: "רבונשיע וואס האַסטו צו מיר? פאַרוואָס קומט עס מיר? דעם גאַנצן לעבן האָב איך קיינמאל ניט מחלל שבת געווען, און יעצט אויף דער עלטער שטעלסטו מיר צו אַזעלכע גרויסע צרות און נייסיגונות ווי חילול שבת?" [=ריבוננו של עולם! מה הנך רוצה ממני? מעולם לא חיללתי את השבת, מדוע עתה לעת זקנותי אתה מעמיד אותי בצרות וניסיונות גדולים כאלו כמו חילול שבת?]

מועסקים כמה מאות עובדים וה' הצליח דרכו. דא עקא, כשהקומוניסטים עלו לשלטון הם הלאימו את בית החרושת כפי שהלאימו את כל העסקים במדינה. בית החרושת עבר לבעלותה הבלעדית של הממשלה והיהודי הפך להיות עובד ממשלתי.

במשך הזמן הצליח לעלות במעלות הסולם ועתה הפך להיות מנהל בית החרושת. הכל היה אולי יכול להיות בסדר אלמלא הבעיה של עבודה בשבת: כל זמן שהיה עובד רגיל הצליח איכשהו להשתמט ולא לעבוד בשבת, אבל עתה כמנהל בכיר אינו יכול לחמוק מעיני הקומוניסטים, הוא חייב להופיע במקום העבודה בכל יום מימות השבוע ושום אמתלא לא תועיל לו. אם לא יעבוד בשבת ברור שישלחו אותו מעבודתו ואז לא רק שלא תהיה לו פרנסה ולחם לפי הסף, אלא שיקרא "פאַראַזיט", אדם שחי על חשבון הקהל, ועל עבירה חמורה כזו בודאי ישיבוהו ב"יחד גדיא", מאחורי סורג ובריח. במצב כזה, אמר היהודי, בודאי שאין לו

והעוצמה בה. פעל למען הרב רפאל גרמנוביצ'ר מנעוול, לטובת הרב קלמנס. הוא לא יכול היה לסבול את החסידים הפילוסופים שעל מנת למלא את הוראת הרבי צריכים הם דווקא לדעת את "פנימיות הכוונה" שלו. הוא דרש קבלת עול בלי טעם ודעת.

הרב"ש כהן הרים בידיו כסא ואמר: "ווער עס וועט ניט פאַלגן דעם הבין וואָס ער הייסט, אָן אַ פאַרוואָס און אָן אַ פאַרווען – וועט חאַפן דעם ביינקל אין קאַפּ" [=מי שלא ימלא אחר הוראת הרבי בלי לשאול מדוע ולמה – "יחסוף" כסא בראש], זבזה נסגרה האסיפה.

מיותר לומר שבסופו של דבר נבחר הרב קלמנס להיות הרב במוסקבה.

לאחר שנבחר הרב קלמנס, התקיימה אסיפה בין גדולי החסידים בלנינגרד, בה החליטו לשלוח שליח מיוחד למוסקבה כדי שיכיר את הרב החדש מקרוב ויתהה על קנקנו. השליח לא הי' אמור לתת את חוות דעתו אם אפשר לסמוך על הרב או לא, אלא עליו להתבונן ולהבין במה כוחו של הרב גדול, עד שהרבי העדיף אותו על עמיתו החסידי. השליח התבקש לבחון את יחסו של הרב ליהדות בכלל, לחסידות וחסידים בפרט ולחסידי חב"ד בפרטי פרטים.

אחרי דיונים ואסיפות אחדות בחרו באבי כאדם המתאים למשימה. אבי גר אז עם אמו, ועל אף שעוד לא היה נשוי, היה מעורב בהנהגת הקהילה בלנינגרד כמו גם בעסקנות החב"דית (כמסופר בפרק הקודם). אבי הי' גם חבר בהנהלת ביה"כ"י הגדול של לנינגרד ועל כן קיוו שלא יחשדו בו שנשלח ע"י עדת החסידים.

אבי לא שש לקבל את המשימה כי הי' טרוד בעסקיו, אך בכל זאת, בקבלת עול, עזב את הכול מאחוריו, קבל על עצמו את השליחות ונסע למוסקבה. מסובב הסיבות סבב כך שאבי הצליח להתארח בביתו של הרב, והיה ביכולתו לראות את הרב בתור אדם בביתו והייתה לו אפשרות להסתובב במשרדו בלי קושי מיוחד.

שאלת רב

חלפו כמה ימים, בעוד אבי נוכח במשרד עם הרב קלמנס, נכנס יהודי בבקשה לקבל עצה מהרב. בלב נשבר סיפר היהודי שזה שנים רבות הוא עובד בבית חרושת גדול בו

כשהרב ראה את היהודי נועה בבכי נכמר לבו, דמעות החלו לזלוג גם מעיניו, וכך ישבו שניהם וביכו את החורבן... בלב נשבר עזב היהודי את המשרד.

שאלה זהה, תשובה שונה

בעבור כמה ימים נכנס יהודי נוסף אל הרב עם אותה שאלה אבל במנגינה שונה: הוא מנהל בית חרושת ואין לו ברירה אלא לעבוד בשבת. הוא בא לשאול מה עליו לעשות בנידון וכיצד עליו להסתדר עם שמירת שבת איזו עבודה מותר לו לעשות בכרהסיא ואיזו רק בצנעה, איזו עבודה עליו לבצע כלאחר יד ואיזו מותרת בדיעבד.

נראה ה"י שהשואל הינו תלמיד חכם שהעמיק והתפלפל בהלכות שבת. בקי בשולחן-ערוך ונושאי כליו, ונא כשבאמתחתו מוכנים כל צדדי ההיתר מצד הדין או בגלל מראית עין הוא שאל בצורה כזו שילב לא הייתה ברירה כי אם להתיר לו ספק חילול שבת ואף חילול שבת ודאי נראה היה בעליל שבא לקבל היתר מהרב כדי להקל על מצבו הרב הקשיב לו אמנם בתשומת לב אך בעיניים מאוימות.

היהודי סיים להסביר את שאלתו וחיכה להיתר שלגביו היה מובן מאיליו אבל באופן בלתי צפוי קם הרב מניקומו נתן דניקה על השולחן ואמר בצורה שאינה משתמעת לשני פנים: "ניין! ניין! קיין היתר וועסטו פון מיר ניט קריגן אויף ארבעטן שבת דו ביסט דאך פון די "קאדיצעקי קארפוס" פון דיר מאַנט זיך גיין אויף מסירת נפש פאר שמירת שבת" [לא! לא! ממני לא תקבל שום היתר לעבוד בשבת. אתה הנך בוגר בית הספר לקצינים, מאתך דורשים מסירות נפש על שמירת שבת] ושלחו מעליו בנושת פנים.

אבי ראה את אשר ארע ולא יכול היה להבין מה ההבדל בין היהודי שבא לפני כמה ימים והיהודי שהגיע עם אותה שאלה

אחרי שהיהודי שמע את מה שהרב פסק פרץ בבכי קורע לבבות: "רבובו של עולם! מה הנך רוצה ממני? מעולם לא חיללתי שבת, מדוע אתה מעמידני בצרות וניסיונות גדולים כאלו?"... כשהרב ראה את היהודי גועה בבכי נכמר לבו, הדמעות החלו לזלוג גם מעיניו, וכך ישבו שניהם וביכו את החורבן...

היום, אצל השואל הראשון השתתף הרב בצערו שנגע ללבו וחיפש היתר מתחת השולחן – ואילו היהודי השני העלה את חמתו עד כדי כך ששלחו בבושת פנים?

בית הספר לקצינים

אחרי שהרב נח מזעפו שאלו אבי לפשר הדבר. ענה לו הרב: "מה פליאתך? היהודי הראשון היה יהודי פשוט, שומר תורה ומצות שהקב"ה העמידו בנסיון של שמירת שבת, ובא לשאול ולקבל עצה באיזה אופן יכול להתחמק מחילול שבת ומה עליו לעשות כדי שישאר יהודי שומר תורה ומצות. השתתפתי בצערו והשתדלתי לצואו לו איזה מוצא.

אבל היהודי השני, הרי ראית בעצמך שהוא בן תורה, הוא הגיע מוכן עם כל ההיתרים. אתה יודע מיהו? הוא "תמיס" תלמיד משיבת "תומכי תמימים

ליובאוויטש"י "קאדיצעקי קארפוס" [בית-ספר לקצינים]. הנך יודע מה זה? ואז הסביר לאבי את משמעות המושג "קאדיצעקי קארפוס":

כשהיו צריכים ברוסיה הצארית שומרי ראש לקיסר, לא נחרו סתם חיילים מן השורה. כדי לשמור על "ראש" המלך נדרשו "חיילים איכותיים"; את החיילים האלו נחרו בעודם תינוקות, וחינו אותם כל ימי חייהם למטרה זו. הם גודלו בפנימיה צבאית ("קארפוס"), שם קיבלו מזון משוכח והשכלה מיוחדת כדי שיגדלו חזקים, מטופחים ובקיאים ככל שבע חכמות העולם. ובמשך הזמן נעשו לחיילים הטובים ביותר בכל המדינה כולה.

"היהודי השני שהגיע הוא "תמיס", הוא התחנך ב"תומכי תמימים" – "קאדיצעקי קארפוס". הרבויים נחרו את נשמות התמימים מאוצר הנשמות, בעקביות ובחירוף נפש הכשירו את התלמידים וחינו אותם להיות לגיון של מלך, למסור את נפשם בפועל עבור שמירת התורה והמצוות והחוקת היהדות, ה"תמיס" הזה היה צריך ליפול לכבשן האש כשביל שמירת שבת – ובמקום זה הוא בא לשאול שאלה ולבקש היתר לחילול שבת? האם לכך חונך?"

הסיפור הזה הספיק לאבי כדי לתהות על קנקנו של הרב. הוא לקח את מקלו ותרמילו, נסע חזרה ללנינגרד ומסר לחסידיים את מה שראו עיניו, או אז הבינו כולם מדוע רצה הרבי שהרב ה"מתנגד" יכהן כרבה של מוסקבה.

לאחר זמן נודע שלרב קלמנס היו קשרים עם הרבי מזה זמן, והוא עזר לרבי בעבודת הקודש ביסוד חדרים ובניית מקוואות.

אחרי כמה שנים של רבנות הוכרח הרב קלמנס לברוח מברית המועצות, כי לא יכול היה לשאת את הייסורים שלהן. ק.ו.ו.ד. עינו אותו בחקירות אין סופיות ובדרישה שימסור להם שמות עסקנים ויהודים שומרי שבת. בסייעתא דשמיא הצליח להגיע לחוף מבטחים באה"ק.

יום העיון למדריכות לכלות בנושא טהרת המשפחה והבית היהודי

יחמ"ם בי"ם שלישי, י"ט בתמוז, ה'תשס"ה
פרטים במשרד נשי ובנות תב"ד, טל. 03-9606142

48 בית'ש"ח ט"ו תמוז ה'תשס"ה

גלגולם של כתבים מריגא

גלגולם של כתבים נדירים מריגא לרמת יצחק ומשם לידי הרבי, שגילה שהיה שותף להעתקת הכתבים עוד בריגא... ומיהו השותף השני? (היו ימים)

מ' אברמסון

קטע קצר מתוך מכתבו של הרה"ח הר"ר יואל כהן שי' מחודש ניסן תש"י:

"... אצלי ה' המאמר שמע"צ רפ"ו שהעתקתי מכב' וביודעי שהמאמר הוא בלתי ימצוי שאלתי את הרמ"ש אם יש תל"י המאמר, ואמר כי אין אצלו וביקשני להעתיקו. ושאל אצלי מאין יש לי אותו, וספרתי לו. אגב, כך סיפר לי, שהוא יודע מזה כי הוא השתתף עם ר' דובער יודאויץ בה'גניבה' וגם עוד דברים גבבו, ובקשני מאד שאכתוב לכב' שישלח זאת ובזה יעשה קורת רוח לכל בית רבי, כי כולם רוצים כעת לסדר את הכתבים (רק בפועל הוא מסדר זאת). גם אמר לי שיתכן ויתן לי להעתקה משהו עבור זה, ואם יתן לי אשלח לכב' העתקה שלא בפרסום."

הקריאה במכתב מעלה תהיות רבות:

מיהו הנמנע שאליו שלח הכותב את המכתב? על איזה 'כתבים' מדובר? מיהו ר' דובער יודאויץ שהיה שותף של הרבי ב'גניבה'?

מסתבר שמדובר בהעתקות של 'כתבים' שר' דובער יודאויץ מריגא נהג להעתיק בהזדמנויות שונות (ביודעין או שלא ביודעין), והרבי (אז "חדב"נ הרמ"ש") היה מסייע בידו. עדות מסויימת ל"שותפות" בהעתקת הכתבים, אנו מוצאים במכתבו של הרבי שכתב אל חותנו אדמו"ר מוהר"י"צ נ"ע ביום ד' דחנוכה תרצ"ב:

כ"ד

ב' ד' תמוז ה'תש"ב

ר' אהרן אהרן אהרן!

דברים ופסוקים דאי חנוכה האלו.

אתה אהרן אתה אהרן אהרן. ודברי כבוד נאמר לך אהרן
 ר' צבי ל' אהרן ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'
 נאמר הוא האהרן ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' R'
 הכה (הנהגות דאברהם ויצחק) הכה אהרן האהרן
 חנוכה אהרן האהרן. נאמר אהרן אהרן אהרן אהרן
 דבר. והנה אהרן אהרן. וזה אהרן אהרן אהרן אהרן
 החנוכה. ואת כל הסאה של החנוכה דבר.
 ונאמר אהרן אהרן אהרן
 ונאמר אהרן אהרן אהרן.

הרבי כתב אל חותנו:

"כאשר השויתי העתקות של דובער נ"י יודאוויץ עם תכריכי הכת" (הנמצאים בארכיון בחרקוב ואדעס), הרי מלבד התקונים שנתקנו בגוף גליון ההעתקה, רשמתי עוד איזה דברים בגליון בפ"ע. והנני מסג"פ אולי יהי בזה תועלת לשלמות מלאכת ההעתקה. ואת כ"ק הסליחה על האחור בזה".

שמו (בר"ת) של המעתיק ר"ד יודאוויץ מוזכר ע"י הרבי גם בקשר לגניזה החרסונית: "העתקה זו נעשתה ע"י האברך ד.י. הי"ד בריגא, אשר הי' ירא שמים אבל לא דייקן..." (ראה באגרות קודש רבינו ח"ט עמ' לא).

המעתיק רד"י למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש והתחתן בריגא עם בתו של השד"ר הרה"ח ר' מרדכי חפץ הי"ד. כעבור כמה שנים עלה לארץ ישראל אותו עמו הכתבים וההעתקות שהיו באמתחתו בריגא. בארץ ישראל שהה במשך תקופה והתגורר ברמת יצחק. אדמו"ר מוהרי"צ ביקשו במכתב ארוך בשנת תרצ"ו לפעול במקום מגוריו פעולות לחיזוק לימוד הדא"ח ולחיזוק היהדות והחסידות באמצעות שיעורים וכיו"ב. לאחר מכן חזר לריגא, בה נספה בימי המלחמה העולמית השנייה. ה' יקום דמו.

המעתיק, כאמור, חזר לריגא, אך הכתבים וההעתקות נותרו בארץ ישראל אצל בני משפחתו. ביום מן הימים יצרה קשר בת המשפחה עם הרה"ח רמ"א"ל (לייבל) כהן ע"ה ומסרה לו את הכתבים הללו, בהם מאמרים ושיחות של אדמו"ר מוהרי"צ שלא היו מפורסמים כלל באותה שעה. בתקופה בה שהו הכתבים וההעתקות ברשותו של ר' לייבל כהן ע"ה היו כמה בחורים מתלמידי

הישיבה בא"י ששזפו עיניהם בהם וכמה מהם אף עשו העתקות מההעתקות שבביתו. אחד מהבחורים הללו היה בן אחיו הר"ר יואל ש"י.

מקטע המכתב שפותח את רשימתנו אנו למדים אפוא, שבין המאמרים שהעתיק ר' יואל בשעתו מאותו מקור היה המאמר של שמיני עצרת תרפ"ו שלא היה מצוי, ולכן התעניין אצל הרבי האם המאמר ישנו תח"י, והרבי ביקשו להעתיקו. הרבי התעניין אצל הר"י ל"כ למקורו, והוא סיפר, ואז גילה הרבי שהוא מודע למקור הזה, משום שהיה שותף בשעתו ל"גניבותיו" ו"העתקותיו" של ר' דובער יודאוויץ... הרבי ביקש שר"י יכתוב אל דודו שישלח עוד מההעתקות שברשותו "ובזה יעשה קורת רוח לכל בית רבי" משום שעוסקים עתה בסידור הכתבים. במדה שהרבי "יתגמל" יתן העתקה ממשוהו אחר כתמורה – כותב ר' יואל אל דודו – "אשלח לך העתקה שלא בפרסום".

לאחר ששלח ר' לייב כהן את ההעתקות שברשותו אל הרבי, הודה לו הרבי במכתב בכתיבת יד קדשו:

"ת"ח ת"ח על המאמרים והשיחות ששלח אלי אשר כמה מהם לא היו אצלי ע"ע [=עד עתה], ובטח אם ימצאו עוד ישלחום ג"כ ורוב ת"ח מראש".

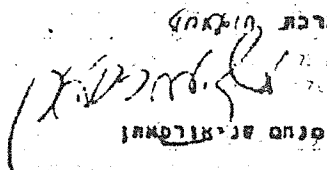

מרכז לעניני חנוך
מרכז לעניני חנוך
מרכז לעניני חנוך
 CENTRAL OFFICE
 710 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 14, N. Y.

הלקח הא"ח אי"א וכו'
 מו"ח רמ"א של הפלג

שלום וברכה

חפ"נ שלו נחקבל, ואקראחו בל"כ על ציון
 כ"ק מו"ח ארסו"ר חכ"מ.
 וצריקא דאחסר, דאשכח בהאי עלמא יחיד
 סבחי"ח, בטח יתן ברכתו וחשי"ח יסלא ברכתו
 בנש"וח וברוחני"ח.
 ג"ה ת"ח על האצ"ר.
 וכו' חת"מ שלח אלי. אג"ר בברכת חוקאח"ת
 כזה צדק לא היו אצ"ר.
 ע"ע ודמ"א אי יצ"חו ע"פ
 ילחום צ"ד וכו' ת"ח
 אלה.

ואג"ר דעצמו קע"ן דכור"ס יו"ן יצ"ח
 נה"ג דג"א ורמ"א שלח אלי דרום חק"מ יצ"ח

 פנחס שניאורסאן

(20.01.06)

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחת מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יום ג' בשבת,
ב' דחנוכה,
ה' תשל"ב. ברוקלין, נ. י.

התק"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה שמרי" שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתבים/ש והמצו"ב.

במלאות שבעת ימים מיום י"ט כסלו יש להעיר:

קביעות שנה זו -

בנוגע ליום בשורה הוא יום י"ט כסלו, זכרון לי"ט כסלו דגאולת אדמו"ר
הזקן (בשנת תקנ"ט) -

מיוחדת בזה שהוא יום שהוכפל בו כי טוב,

אחד הציונים-שבחים דזמן גאולת אדמו"ר הזקן וכלשונו במכתבו מבשר גאולתו:
יום אשר עשה ה' לנו יום י"ט כסלו יום ג' שהוכפל בו כי טוב יום הילולא רבא
דרבינו הקדוש נ"ע.

כמה ענינים בכפילת הטוב - מתחיל ממחז"ל טוב לשמים וטוב לבריות, תורה
(לקח טוב) ומצות (מעשים טובים וכללותם - מצות הצדקה), ובל" אדמו"ר הזקן
מהאריז"ל שיש ב' מיני נשמות בישראל נשמות ת"ח העוסקים בתורה כל ימיהם ונשמות
בעלי מצות העוסקים בצדקה וגמ"ח.

וככל הענינים בקודש - כל אחד מהנ"ל כלול מחברו. ולדוגמא: תורה - ת"ח
לרבים; צדקה וגמ"ח - כמעשה אבות, גמ"ח דאברהם אשר נטע אשל וכל עובר ושב
אכלו ושחו כו' אמר להם כו' משל אלקי עולם אכלתם הודו ושבתו וברכו למי שאמר
והי' העולם.

והמעשה עיקר, אשר (גם) הקביעות דיום זכאי - י"ט כסלו - דשנה זו (כמו -
דשנת הגאולה) ביום שהוכפל בו כי טוב,

העורר את כל אחד ואחת וביתר שאת וביתר עז לעשי' כפולה ומכופלת: ת"ח
וה"ח דרבים, גמ"ח וגמ"ח בגשם וברוח גם יחד,

מיוסדים וחדורים אהבת השם (שהיא מיסודי החורה ושרשה ומקור לכל רמ"ח
מ"ע) ואהבת ישראל (שקיומה זהו כל החורה כולה ואידך פירושא הוא כו'),

עשי' כדבעי לי' למיעבד ועוד יותר - עשית מהדרין, ועוד יותר - מהדרין
מן המהדרין,

וכהוראת ימי חנוכה - דמנהג הפשוט במצות היום - הדלקת נרות חנוכה הוא
כמהדרין מן המהדרין.

בברכת ריחא וריחא וריחא

בשבת. דחנוכה: להעיר מזבחים (צ, סע"ב): חזיר ומקודש כו'. ב' דחנוכה:
התחלת היכרא דמהדרין מן המהדרין (שבת כא, ב). במלאות שבעת ימים: ראה שו"ת

הרשב"א ס"ט. וראה ד"ה בכ"ה בכסלו, תר"ס. ד"ה ויהי ביום השמיני, תש"ד.
 ליום בשורה: ראה שו"ת מן השמים כ"פ. ומבואר במ"א. וכלשוננו במכתבו: נדפס
 בבית רבי ח"א פי"ח. כמה ענינים: ראה אוה"ת (להצ"צ) בראשית ד"ה ויאמר אלקים
 תדשא. וראה פיה"מ להרמב"ם ריש פאה. ממחז"ל: קידושין מ, א. תורה (לקח טוב):
 אבות פ"ו מ"ג. מעשים טובים: ראה תו"א ד"ה יביאו לבוש. שערי אורה שם.
 וכללותם - מצות הצדקה: בל"א אגה"ק סל"ב: כל הגוף נכלל בימין. וראה תניא זל"ז.
 ובכ"מ. ובל"א אדמו"ר הזקן: אגה"ק סוס"ה. כלול מחברו: להעיר מזה"א ר"פ נך:
 הרחוקים מצדקה דמתרחקי מאורייתא. ושם קצט, סע"א. וראה המשך והחרים תול"א
 (מאמר דפ"א אמור - בסופו) בפ"י וצדקה כנחל איתן. גמ"ת דאברהם: טוטה י, ב.
 ובתרגום ירושלמי (וירא כא, לג) שלא היו זזין משם עד שגגיר אותם. אמר להם
 כו' משל כו': הרי זה לימוד תורה (דז' מצוות דידהו). ואחת: דחייבות ללמוד
 הלכות הצריכות להן כו' וכל מ"ע שאין הזמ"ג כו' (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א). והרי
 המצודה לידע שיש שם מצוי ראשון כו' ולייחדו ולאבהו וליראה אותו ולדבקה בו
 ולהדמות בדרכיו - הראשונות במצות (בכלל), והאיך היא הדרך לאהבתו ויראתו
 בשעה שיתבונן האדם כו' (רמב"ם יסוה"ת רפ"ב). וראה קונטרס לימוד החסידות.
 וביתר שאת וביתר עז: ראה לקוטי לוי יצחק לתניא רפנ"ג. שהיא מ"ע: קונטרס
 אחרון (בתניא קטב, סע"א). שקיומה. הוא כו': תניא פ' לב. כדבעי לי' למיעבד:
 כתובות סז, רע"א. וכהוראת ימי חנוכה: שהתחלתן בתוך שבעת הימים (ההיקף - בל'
 הרשב"א שם) די"ט כסלו, הנס הי' בשמן - הרומז על פנימיות התורה (כרכות נז, א.
 זח"ג לט, א. ובכ"מ) ועוד. דמנהג הפשוט: רמ"א שו"ע או"ח סתרע"א ס"ב. הדלקת
 נרות חנוכה: על פתח ביתו מבחוץ ועי"ז מאיר להעוברים ברה"ר (ועד דכליא - ומכלה
 בחוץ - רגלא דתרמודאי, חדמור אותיות מורדת) קהלת יעקב בערכו. אוה"ת חנוכה
 (כרך ה') ע' 1882 סוף ס"ד. סד"ה מצותה משתשקע, רע"ח. התמים חו' ג' ע' נו
 [288]). ולהעיר מתורת הבעש"ט בהמעלה (בנוגע ליעקב עצמו) דקיפל הקב"ה לכל
 א"י והניחה תחת יעקב - דלא הי' צריך לנסוע ממקום למקום לברר הניצוצין דשם
 (כתונת פסים - לבעל החולדות - פ' בהעלתך. ודוקא יעקב - תורה).

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, מוצש"ק חזון,
אור ליום ה' מנחם אב
ה'תשל"ב. ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה שמרי' שי'

שלום וברכה!

ביום זה, יום הסתלקות האריז"ל החי, ובפרט במלאת ארבע מאות שנה
להסתלקות,

שעת הכושר היא במיוחד להתכונן בדרכים הישרים אשר - בל' רבנו הזקן
באיגרת הקודש שלו - הורנו מדרכיו (שלו) ונלכה באורתותיו (שלו),

שהרי ודאי זהו אחד הטעמים שדוקא דרכים ואורתות אלו גילה וגילו
תלמידיו ונתפרסמו בכל תפוצות ישראל.

ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לאמר שיעבוד עבודת הקודש
של "עיר קדיש מן שמיא נחית הרב הגדול האלקי החסיד" האריז"ל

"מ"מ הרי אפס קצהו ושמץ מנהו מרוב טובו ואורף מאיר לכללות ישראל
בכל דור ודור" וביחד עם גילוי ופרסום הנהגות אלו וההוראה - ה"ו ג"כ
נתינת כח וסיוע רב ללכת בדרכים ואורתות אלו, מעין עבודת הקודש האמורת.

והנה ב'ג' מדרכים ישרים אלו והנהגותיו הכלליים המובאים בכחהאריז"ל:

בתורה: דאיתי למורי ולה"ה מתגבר כארי ככה בעת שהי' עוסק בהלכה עד שהי'
נלאה ומזיץ כו' נקרא התורה תושי' שמתשת כוחו של העוסק בה ולכן
ראוי לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה.

במצות: ובענין הצדקה והמצות לא הי' קמצן כלל כו' וכמ"ש בזוהר פ' תרומה
(ו"ז"ל הזהר שם: האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה כו' לא ישתדל בי'
ברקינא ובמגנא אלא כו' באגר שלים. עיי"ש).

בתומ"צ כולם: יהי' שמח בעשותו אותה המצוה כו' וז"ס הפסוק תחת אשר לא
עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב.

ויה"ר שההתבוננות בכהנ"ל - נוסף על ההתבוננות במש"כ האריז"ל
בהקדמת שער המצות אשר האדם מחוייב לקיים כל המצות וכל זמן שלא השלימם
- נשמתו חסרה ועליו נאמר כל אשר בו מום לא יגש, וכך בעסק התורה - לטרוח
בפשט ימז דרוש סוד - בכל בחי' מהם כפי אשר יוכל להשיג, לטרוח ולעשות לו
רב שילמדנו,

תביא ההתבוננות למעשה, קיום כהנ"ל בפועל ומתוך שמחה אמיתית,

- ובודאי יצליח וכמש"נ בך הוי' חסיחני אל אבושה לעולם -

וזה גם ימהר קיום היעוד אשר יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה, בביאת
משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

בברכה

ש"ק חזון: ענין שבת חזון מהררלי"צ מברדיטשוב - ראה ברשימות לאיכה ע' מה. חזון: ראה תקו"ז תל"ט בסופו (ובתניא פי"ד מהקדמת תקו"ז דילג חוזים). ולהעיר מל"ת להאריז"ל לך עה"פ ותרדמה. אור ליום: ראה השגת הראב"ד על המאור ריש פסחים. יום הסתלקות האריז"ל: ה' מנ"א של"ב (שה"ג להחיד"א. ובכ"מ). וראה תענית (כו, א): בה' באב בני פרעוש בן יודא. ארבע מאות שנה: ראה תו"א וישלח (כד, ג). סנה"צ, א. באיגרת הקודש: סי' זך - לנחמס בכפליים לתושי' על פסירת כו' מוהר"ר מ"מ נ"ע (מהאראדאק). מדרכיו. באורחותיו: החילוק ראה זח"ב רטו, א. לקו"ת שה"ש יב, ב. ואף. לבנו: ראה תניא פמ"ד. עיר. החסידי: הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות. עיר. נחית: ראה דניאל ד, י. ובל"ת להאריז"ל ובס' הליקוטים (שם ד, יד). פסחים לג, א. מ"ט. ודור: תניא שם (בנוגע למשה רבנו. וידוע שהאר"י הי' ניצוץ מרע"ה - שה"ג שם. ובכ"מ). ראיתי. בהלכה. בהלכה: שער המצות בפרשתנו (ואתחנן). ל"ת להאריז"ל שם (בטעהמ"צ) - עד"ז. וראה ד"ה ואברהם זקן (בהמשך רס"ו). נקרא. כחוו: סנה"כ, ב. וראה תו"א ר"פ יחרו. תו"ח ואוה"ת שם. ובענין. תרומה: ש' המצות ר"פ עקב. ועד"ז בל"ת (בטעהמ"צ) פ' ראה. הזהר שם: קכח, א. יהי. לבב: שהמ"צ בהקדמתו. וראה תניא פכ"ט. יהי שמת: האריז"ל הי' "שמת מאד בעשייה המצות ולכן זכה לרוה"ק" (תו"א תולדות כ, ב). השייכות לרוה"ק - ראה ירוש' סוכה רפ"ה ונת' בלקו"א להה"מ ד"ה וסוכה תהי'. שמת. המצות: ביאור גודל המצות - ראה וככה הגדול, תרל"ז פ"ט-טז. וראה ג"כ רמב"ם סוף הל' לזבלב לקוטי לוי"צ לתניא ס"ע יג. בשמחה ובסוב לבב: ביאור שייכותם - ראה אוה"ת תבוא (ע'תתשו ואילך). ד"ה אלקים א-לי, חש"ג. כמש"כ האריז"ל: וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"א סוס"ד. אוה"ק סכ"ט. וכן בעסק התורה: הל' ת"ת שם. בר. לעולם: תהלים עא, א. חסיתי: בשחתי (מצודת ציון) וראה פי' הבעש"ט עה"פ ברוך הגבר גו' מבטחו (בס' אוה"מ פ' בהעלתך). יהפכו. ולשמחה: עפ"י היעוד ברדמי' לא, יב; והפכתי אבלם לששון. וראה יל"ש ירמי' דמו רנט: עלה כו' על מפת כו' והפכתי גו'. רשימות הצ"צ לאיכה ע' כו. אוה"ת מסעי (ע' א'שפד ואילך). (ובל' הכתוב זכרי' ח, יט: יהי' לששון גו' - י"ל דבזכרי' הרי מדובר בזמן בית שני (כאמרו "לבית יהודא" - ראה רד"ק שם) שחסרו בו ה' דברים (יומא כא, ב)). וראה ס"ו לשו"ע או"ח ר"ס תק"נ. יד אפרים שם. ובסליחות לי"ז חמוז - הפך לנו לששון ולשמחה. ובס' השיחות קי"ח ה'ש"ת (ע' קנז): זאל נדחה ווערן באמת ויהפך לששון ולשמחה.

נ.ב.

מכתביו והמצו"ב נתקבלו.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

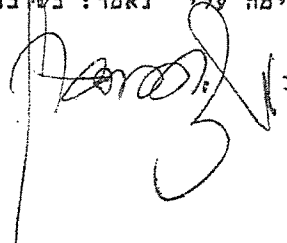
מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסמען פארקווי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, מוצאי שבת, ב' דר"ח אדר ראשון
 שנה השביעית, ה'תשל"ג.
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו נ עוסק בצ"צ כו'
 מו"ה שמרי"ש

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתבים והפ"נ שבהם יקראו עה"צ הק".
 כבר נדבר כמה פעמים במשך השנה ע"ד נקודה המיוחדת של שנה זו -
 שתוכנה וכמה פעיני" קשורים ביום השבת:
 כל השנה כולה - שנה השביעית - עלי' נאמר שבת שבתון ידי' לארץ
 שבת להוי",
 ראש השנה, שבו נידונים ונקבעים מאורעות כל ימי השנה - חל להיות
 בשבת,
 ר"ה לדא"ח אשר הנחילנו אבותינו הק' וצוקלה"ה נ"ע זי"ע והיא
 היא תורת הבעש"ט ז"ל - יש כסלו - חל להיות בשבת,
 יום הסחלקות של נשיא דורנו - כ"ק מו"ח אדמו"ר - יו"ד שבט - חל
 להיות בשבת,
 ובהיותה שנה מעוברת - הרי ראש ותחלת חדש העבור - חל להיות בשבת.
 והנה ענין העיבור בכללותו - שעל ידו משלימים את החסר (במספר הימים -
 ביחס לשנת החמה) במשך שנים שעברו וגם מוסיפים כמה ימים על ימי שנת החמה.
 ענין יום השבת הוא - מנוחה ועונג וכמש"נ וקראת לשבת עונג וכל פעולות
 האדם בו ועניניו ה"ה מתוך עונג ובאופן דעונג.
 ויה"ר שכהנ"ל יעורר את כאו"א, בתוככי כלל ישראל, ועד שיצליח למלאות
 את כל החסר במשך כל ימי חייו ולהשלימו ולהוסיף עליו, הלוך והוסיף ואור
 וע"פ הציווי להלך אחר מדותיו של הקב"ה שמהם: וצדקתך אלקים עד מרום
 גו' ומתהומות הארץ גו',
 להאיר בעיני מרום (תומ"צ) ובעיני תהום (עוה"ז הגשמי והחומרי ממש
 שאין תחתון למטה ממנו),
 ולעשות כ"ז מתוך מנוחה ועונג אמתיים,
 עדי גזכה בקרוב ממש לגאולה האמתית והשלימה עלי' נאמר: בשוכה ונחת
 חושעון.

בברכת ה' ושלום

מוצאי שבת: ראה טושו"ע או"ח ס"ש שבמוצ"ש מלווין את (היינו שנמצאין עם) השבת.
אדר ראשון: ע"ד הקבלה - ראה ליקוטי לוי יצחק למב"א (צט"א). כבר נדבר: ראה ג"כ
המכתבים לר"ה ודוא"ו בחש"י, חשל"ג. עלי נאמר. שבת להוי": בהר כה, ד. ובפרש"י
(ס, ב) כשם שנאמר בשבת בראשית. וראה טעהמ"צ להאריז"ל פ' בהר ובמקומות המקבילים.
יהי לארץ: כנס"י (ראה כחבי האריז"ל סט) מקור נש"י (תו"א בחחלתו; ס"פ שמות ועוד).
וראה תורת הבעש"ט עה"פ כי תהיו אתם ארץ חפץ (היום יום, יז אייר). נידונים ונקבעים:
כיהס הראש לכל האברים. וראה לקו"ת ד"ה והי' גו' בשופר גדול. ר"ה. ז"ל: מכחב
כ"ק אדנ"ע (מבוא לקונטרס ומעין ע"י). יום הסתלקות: ראה אגה"ק סי' כח: מחגלה
ומאיר כו' בעה פטירתו כו' ופועל ישועות בקרב הארץ. וראה סידור סד"ה אתה הצבת
וסד"ה עד הגל. ותחלת חדש: משא"כ א' דר"ה שהוא למ"ד דחדש שלפניו (טושו"ע או"ח
סחכ"ז. שו"ע אדה"ז או"ח סנ"ה סעי' יג). חדש העבור: אדר ראשון: רש"י ותוס' ר"ה
(יט, ב). ירוש' מגילה (פ"א, ה"ה הובא בחוס' שם). שו"ע או"ח סנ"ה ס"י (וצע"ג שלא
הביאו אדה"ז בשולחנו שם. ויתרה מזו שבסעיף יב בשולחנו השמיט התיבות ושנת העיבור
בת יג חודש. ואולי רצה להביאם בסי' תכ"ח או תרפ"ה, חרצ"ו. וראה טרפ"ך סו"ס יג
שכ' "כמ"ש בס' תכ"ח". ואכ"מ). וגם מוספים: ואפילו בשנת ג' למחזור (וכיו"ב) -
הרי באדר (שאז מעברים) חסר רק כז יום לערך (ראה רמב"ם הל' קדה"ה פ"ו, הי"א וה"ד).
השבת. מנוחה: ראה כתר ש"ס ד"ה ענין השבת (נס, ג) בבי' באה שבת באה מנוחה (רש"י
כגילה ט, א בשם מדרש חכמים) ורזא דשבת כו' (זח"ב קלה, א ושם). וקראת לשבת: ישעי'
(נח, יג) וממשיך אז תתענג גו'. וראה פע"ח שער השבת פכ"א. לקו"א להה"מ ד"ה בשעה
כו' אנכי (כח, ד). אוה"ת להצ"צ בראשית ד"ה ויכולו השמים. וכל פעולות. מחוך עונג:
ראה שו"ע אדה"ז סו"ס א: ואין לך עונג גדול מזה. וה"ז במשך כל המעל"ע. (וצע"ק
שלא הזכירו כלל בר"ס רמ"ב). וראה ד"ה למען דעת, תר"ץ. ובאופן דעונג: ראה גסין
נו, ב. הציוני. מדותיו: סוטה יד, א. וצדקתך. הארץ: תהלים עא, יס-כ. עוה"ז. ממנו:
ראה תניא דפל"ו. בשנה ונחת: ראה ירוש', תענית פ"א סוף ה"א: שבת כו' ואומר בשובה
כו'. ובויק"ר רפ"ג: שאין ישראל נגאלין אלא בזכות שבת שנאמר בשובה כו'. וראה המשך
וככה בסופו.

[Faded Hebrew text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

חן חן על השתתפותכם בשמחתינו!

Thank you for joining us in our Simcha!

May we merit the true and complete
redemption now!

Naftali & Lieba Kahan